

Archiwum Filozofii Prawa i Filozofii Społecznej

Journal of the Polish Section of IVR

Nr 3 (44)

wrzesień 2025

Communist Crimes in Court:
Law, Justice, and Memory in Post-Communist Europe

redakcja/ edited by

Martyna Łaszewska-Hellriegel & Christoph-Eric Mecke

Wydawnictwo
Uniwersytetu
Gdańskiego

Wolters Kluwer

REDAKCJA

Redaktor naczelny
prof. dr hab. Marek Żirk-Sadowski

Zastępcy redaktora naczelnego
prof. dr hab. Bartosz Wojciechowski, dr Joanna Kamiń

Sekretarz Redakcji
dr Karolina Gmerek

Członek Redakcji
dr Mateusz Pękała

REDAKTOR PROWADZĄCY NUMERU
Agata Dąbrowska

WSPÓŁPRACA Z REDAKCJĄ
Karolina Brzykcy, Agata Dąbrowska, Patryk Kupis, Martyna Sowa

KRAJOWA RADA NAUKOWA
prof. dr hab. Tomasz Gizbert-Studnicki (przewodniczący), prof. dr hab. Bartosz Brożek, prof. dr hab. Andrzej Grabowski,
prof. dr hab. Marek Smolak, prof. dr hab. Sylwia Wojtczak, prof. dr hab. Kamil Zeidler, ks. dr hab. Tomasz Barankiewicz SVD, prof. KUL,
dr hab. Olgierd Bogucki, prof. UŚ, dr hab. Karol Dobrzeński, prof. UMK, dr hab. Bartosz Liżewski, prof. UMCS,
dr hab. Martyna Łaszewska-Hellriegel, prof. UZ, dr hab. Jan Winczorek, prof. UW, dr hab. Adam Zienkiewicz, prof. UWM

MIĘDZYNARODOWA RADA NAUKOWA
prof. dr Ana Dimishkovska (Macedonia), prof. dr Peter Goodrich (USA), prof. dr Martin Krygier (Australia),
prof. dr Stefan Larsson (Szwecja), prof. dr Jose M.A. Linhares (Portugalia), prof. dr Martin Skop (Czechy),
prof. dr Gülriz Uygun (Turcja), prof. dr Antal Visegrady (Węgry), prof. dr Anne Wagner (Francja)

HONOROWI CZŁONKOWIE RADY NAUKOWEJ
prof. dr hab. Andrzej Bator, prof. dr hab. Jolanta Jabłońska-Bonca, prof. dr hab. Zygmunt Tobor, prof. dr hab. Stanisław Kaźmierczyk,
prof. dr hab. Małgorzata Król, prof. dr hab. Leszek Leszczyński, prof. dr hab. Krzysztof Pałeczki, dr hab. Tomasz Stawicki, prof. UW,
prof. dr hab. Jerzy Stelmach, prof. dr hab. Sławomira Wronkowska, prof. dr hab. Jerzy Zajądło

Redakcja wydawnicza
Joanna Kamiń

Korekta tekstów angielskich
Anna Setkowicz-Ryska

Skład i łamanie
Michał Janczewski

KONTAKT Z REDAKCJĄ
e-mail: archiwum@ivr.org.pl
www.archiwum.ivr.org.pl

Wersją pierwotną (referencyjną) czasopisma jest wersja papierowa

Publikacja sfinansowana przez Uniwersytet Zielonogórski

© Copyright by Stowarzyszenie Filozofii Prawa i Filozofii Społecznej – Sekcja Polska IVR
© Copyright by Uniwersytet Gdański, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego

ISSN 2082-3304

WYDAWCY

Stowarzyszenie Filozofii Prawa
i Filozofii Społecznej –
Sekcja Polska IVR
e-mail: archiwum@ivr.org.pl
www.archiwum.ivr.org.pl

Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego
ul. Armii Krajowej 119/121, 81-824 Sopot
tel. +48 58 523 11 37, tel. kom. +48 725 991 206
e-mail: wydawnictwo@ug.edu.pl
wydawnictwo.ug.edu.pl
Księgarnia internetowa:
wydawnictwo.ug.edu.pl/sklep

PARTNER WYDAWNICZY

Wolters Kluwer
ul. Przyokopowa 33
01-208 Warszawa
www.wolterskluwer.pl
Wersja elektroniczna czasopisma
dostępna w Bazie Lex Wolters Kluwer

Spis treści

I. MARKSISTOWSKIE PODEJŚCIA DO PRAWA W CZASIE PRL I NRD ORAZ FILOZOFIA PRAWA W OBLICZU TOTALITARYZMU

Dr hab. Joanna Helios, prof. UW

Dr hab. Wioletta Jedlecka, prof. UW

The influence of Marxism on the interpretation of law in Poland
(some remarks concerning the theory of legal interpretation by Jerzy Wróblewski) 7

Dr hab. Martyna Łaszewska-Hellriegel, prof. UZ

Animal welfare under socialism: Anthropocentrism,
instrumentalization, and ideology in the GDR 20

Dr hab. Sławomir Tkacz, prof. UŚ

Dr hab. Aleksandra Wentkowska, prof. UŚ

On the threats to democracy and the rule of law: The philosophy of total states
in the views of Szymon Rundstein and Maciej Starzewski 38

II. PRAWNOKARNE ROZLICZENIA Z KOMUNIZMEM

Mgr Przemysław Pasierb

Utworzenie Instytutu Pamięci Narodowej jako organu właściwego
w zakresie ścigania zbrodni komunistycznych i nazistowskich –
analiza efektywności ustawy o IPN 55

Prof. dr hab. Adam Bosiacki

Attempts to punish communist crimes throughout history: Failures and successes 70

Dr hab. Dominik Bierecki, prof. UP w Słupsku

Pojęcie działalności na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego
na gruncie tzw. ustawy łutowej 80

Dr Marek Derlatka

Zaprzeczanie zbrodniom komunistycznym – wybrane problemy 95

Mgr Kamil Słomiński

Criminalization of communist propaganda in the jurisprudence
of the Supreme Court of the Second Republic of Poland 107

III. ZBRODNIENIE SYSTEMOWE Z PERSPEKTYWY PRAWA MIĘDZYNARODOWEGO
ORAZ FILOZOFII I TEORII PRAWA

Prof. dr hab. Jacek Sobczak

Dr hab. Ksenia Kakareko, prof. UW

Dr hab. Maria Gołda-Sobczak, prof. UAM

The forgotten genocide: Extermination of the Crimean Tatars 119

Dr hab. Christoph-Eric Mecke, prof. UZ

Finding legal approaches to dealing with the past after the fall of communism
from the perspective of legal theory and comparative law 138

Dr Kajetan Górny

Ocena protestów w Radomiu w 1976 r.
z perspektywy ekonomicznej analiza prawa 156

Table of Contents

I. MARXIST APPROACHES TO LAW IN TIMES OF THE POLISH PEOPLE'S REPUBLIC AND THE GERMAN DEMOCRATIC REPUBLIC AND PHILOSOPHY OF LAW IN THE FACE OF TOTALITARIANISM

Dr hab. Joanna Helios, prof. UW

Dr hab. Wioletta Jedlecka, prof. UW

The influence of Marxism on the interpretation of law in Poland
(some remarks concerning the theory of legal interpretation by Jerzy Wróblewski) 7

Dr hab. Martyna Łaszewska-Hellriegel, prof. UZ

Animal welfare under socialism: Anthropocentrism,
instrumentalization, and ideology in the GDR 20

Dr hab. Sławomir Tkacz, prof. UŚ

Dr hab. Aleksandra Wentkowska, prof. UŚ

On the threats to democracy and the rule of law: The philosophy of total states
in the views of Szymon Rundstein and Maciej Starzewski 38

II. CRIMINAL-LAW SETTling OF ACCOUNTS WITH COMMUNISM

Mgr Przemysław Pasierb

The establishment of the Institute of National Remembrance
as the authority responsible for prosecuting communist and Nazi crimes:
An analysis of the efficiency of the IPN Act 55

Prof. dr hab. Adam Bosiacki

Attempts to punish communist crimes throughout history: Failures and successes 70

Dr hab. Dominik Bierecki, prof. UP w Słupsku

The notion of activities for the independent existence of the Polish State
on the basis of the so-called February Act 80

Dr Marek Derlatka

Denying communist crimes: Selected problems 95

Mgr Kamil Słomiński

Criminalization of communist propaganda in the jurisprudence
of the Supreme Court of the Second Republic of Poland 107

III. SYSTEMIC CRIME FROM THE POINTS OF VIEW OF INTERNATIONAL LAW
AND PHILOSOPHY AND THEORY OF LAW

Prof. dr hab. Jacek Sobczak

Dr hab. Ksenia Kakareko, prof. UW

Dr hab. Maria Gołda-Sobczak, prof. UAM

The forgotten genocide: Extermination of the Crimean Tatars 119

Dr hab. Christoph-Eric Mecke, prof. UZ

Finding legal approaches to dealing with the past after the fall of communism
from the perspective of legal theory and comparative law 138

Dr Kajetan Górny

Evaluation of the protests in Radom in 1976
from the perspective of Law & Economics 156